SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:2248

av Jytte Guteland och Katarina Berggren (båda S)

Jämlik folkhälsa – lagstiftning mot ungas konsumtion av energidrycker

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att energidrycker ska regleras i en egen folkhälsolag och av hälsoskäl få en åldersgräns och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett förbud mot marknadsföring av och reklam för energidrycker som vänder sig till barn och ungdomar under 18 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

En av politikens mest centrala uppgifter är att bygga ett samhälle som håller ihop, där varje barn ges samma förutsättningar till ett gott och hälsosamt liv oavsett föräldrarnas plånbok eller bakgrund. Folkhälsan är i grunden en klassfråga. Klyftorna i hälsa växer i Sverige, och det är ofta barn i socioekonomiskt svagare miljöer som drabbas hårdast av bristande regleringar på marknaden. Den explosionsartade ökningen av energidryckskonsumtion bland barn och unga är ett tydligt exempel på detta.

Energidrycker innehåller extremt höga halter av koffein, socker och kemiska tillsatser. Livsmedelsverket varnar för att barns kroppar är mycket känsliga för dessa ämnen. Överkonsumtionen leder till bekräftade hälsoproblem som sömnstörningar,

hjärtklappning och svår ångest. Detta skapar i sin tur en ojämlik skolgång; barn som lider av sömnbrist och koncentrationssvårigheter på grund av koffeinmissbruk får svårare att klara skolan, vilket cementerar sociala klyftor redan i tidig ålder.

Idag regleras försäljningen av en frivillig 15-årsgräns som dagligvaruhandeln själv har satt upp. Men marknadens självreglering har misslyckats. Efterlevnaden är bristfällig, och vinstintressen sätts allt som oftast före barnens hälsa. Det är statens och det gemensamma samhällets ansvar – inte den enskilda marknadens goda vilja – att skydda våra barn. Vi kan inte överlåta folkhälsan till kommersiella aktörer.

Det krävs också krafttag mot den aggressiva och cyniska marknadsföring som riktas direkt mot minderåriga. Storföretagen använder sig av influencers, e-sportstjärnor och digitala plattformar för att skapa ett beroende och en köphets bland barn. Att kommersiella krafter tillåts profitera på ungas hälsa genom att normalisera farliga mängder koffein är oacceptabelt i ett välfärdssamhälle.

Sverige behöver en offensiv folkhälsopolitik som vågar reglera marknaden när det krävs för att skydda nästa generation.

Med hänvisning till ovanstående föreslås att riksdagen uppdrar åt regeringen att skyndsamt dels lägga fram lagförslag om att energidrycker ska regleras i en egen folkhälsolag och av hälsoskäl få en åldersgräns, dels ett förbud mot marknadsföring riktad till barn och unga under 18 år.

Jytte Guteland (S) *Katarina Berggren (S)*